Bak Imre:

Fotókonceptek 1971–1979

Bak Imre (1939) művészete alapvetően a festészetben testesül meg, ám a hetvenes években volt egy „kihagyása", amikor is félretette az ecsetet, hogy fényképezőgépre cserélje fel. Ez az időszak 1971 és 1979 közé esik, vagyis a konceptuális művészet időbeli kifutásának utolsó kétharmadát fogja át. Azt az időintervallumot tudniillik, amely egyben az anyagtalanított művészet magyarországi kifutásának a csúcsát jelöli, mind protagonistáinak számát, mind pedig érdemi hozadékát tekintve.

Életrajzi adatai szerint mindössze négy esztendeig tartotta magát teljesen távol a festészettől, Hajdu István, a Bak-monográfia szerzője ennek ellenére úgy véli, hogy eme röpke szemléletváltás is a *koncept art* egyik legjelentősebb hazai képviselőjévé teszi Bak Imrét. Elsősorban azért, mert – kifejezőformától függetlenül – Bak alapvető törekvése a térillúzió megragadásában mutatkozik meg. A Kandinszkij, Malevics és Mondrian elméleti munkásságára épülő *hard edge* festészete, a posztmodern nyolcvanas évekbeli eklektikája, valamint a kilencvenesek letisztult, zárt formakultúrája egyaránt ezt a kérdést járja körül.

Bak Imre tehát egy festészeti hard edge-felvezetést követően fordul a fénykép médiuma, pontosabban a „fotó mint művészet" felé, amikor a felszeletelt, egymásba csúszó képsíkokban meglátja a konstruktivista és a strukturalista poétika újszerű lehetőségeit. A látványból indul ki tehát, miközben a gondolatiság, a mértanias szenzibilitás játékossága felé mozdul el. Tematikai kiindulópontja kezdetben a városi, ritkább esetben a természetes környezet, ezeknek a látványát bolygatja meg a mértani formaszabályokhoz igazodó képkivágatok fizikai törvényeknek ellentmondó áthelyezésével. 1973-ban készült művein lényegében a kaleidoszkopikus látásmódot érvényesíti, a terek közötti átjárás sajátos logikáját követve. Már ezeken a munkákon is szembeszökő a Bakra máig jellemző nyelvtechnikai pedantéria.

Bár ezt a montázsolási formakultúrát 1973 után is előszeretettel alkalmazza, az elkövetkező években mintha némi oldódás állna be, a poétikusabb konceptuális projekciók javára. Részben elfordul a művi úton kieszközölt képi átszerkesztéstől, és a mértaniasság – például a vízszintes és a függőleges korrelációjának – törvényeit a táj fizikai adottságaiban fedezi fel, mint valami *land art* művész. Bak most már nem konstruál, hanem párhuzamokon át rámutat a természet már létező térszerveződéseire, eredendő mintáira. Elementáris szintű ideaművészeti feladatot lát el azáltal, hogy egy új vizuális érzékenységet tesz nyilvánvalóvá. Konceptualista szellemisége így nem ideológiai, hanem hangsúlyozottan nyelvi eredetű.

A Bak Imre művészetét régebbről kultiváló Vintage Galéria publikációja negyven művet vonultat fel a tárgyalt periódusból, azzal az elsődleges szándékkal, hogy kiegészítse a művészről kialakult összképet. Bak ismerőinek bizonyára azért okoz örömet a kötet, mert űrt kitöltve mintegy történeti folyamatosságot állít fel. Másrészt a nyilvánosságra hozott művek a magyar konceptuális művészet panorámáját is teljesebbé teszik, megerősítve azt a történeti tényt, hogy a hetvenes évek elején alig akadt képzőművész, akit ne érintett volna meg annak szellemisége.

Szombathy Bálint

(Vintage Galéria, Budapest, 2006, 64 oldal, ármegjelölés nélkül)

Színek – formák
Válogatás a Szép gyűjteményből

Gyertek velem!
Képek Karvalits Ferenc gyűjteményéből

Asztalomon a két elismert fiatal pénzügyi szakember kortárs gyűjteményének kiállításához kapcsolódó kiadvány, böngészőmben pedig a két galéria website-ja. Azon gondolkodom, hogy egy átlagos földi halandó, aki ugyan szimpatizál a kortárs művészetekkel, de nem szakmabeli, honnan szerezhet tudomást az ilyen eseményekről. Valószínűleg csak az „interperszonális kommunikáció", a pletyka útján. Vajon miért nincs több pénz vagy jobb menedzsmentmunka ezek népszerűsítésére?

Szerencsére a közelmúltban a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem kulturálismenedzser-képzésén mindkét kiállításról hallhattunk előadásokat, Szép Péter még az egyetem vendége is volt egy beszélgetésre. Lelkesen mentem a Godot Galériába, de már a bejutás sem volt egyszerű – az ablakon kikiabálva váltottunk néhány szót az ott dolgozó lánnyal, és másodszori próbálkozásra sikerült bemennünk az ajtón. Ezután folytattuk utunkat a fal mellé felhalmozott székek barikádjai mellett, amelyek a falra kiakasztott képeket súrolták. Mivel avatatlannak tűntünk, a „háziasszony" pár mondattal bemutatta a galériát, aztán eltűnt. A verbális felvezetésnek örültem, rögtön otthonosabban éreztem magam. Ezzel együtt nyomasztott, hogy a kiállított képek színvonala és a gyűjtő szenvedélye, eleganciája nem állnak egyensúlyban a kiállítás helyszínéül szolgáló galériával. Nem tudtam nem észrevenni a koszos ablakokat, amelyek egyébként rengeteg fényt adnának a képek élvezetéhez, a ha-